

EL POBLE CATALÀ ARA JA NO POT RENUNCIAR AL SEU DRET D'AUTODETERMINACIÓ

ALBERT BERTRANA I BERNAUS

El poble català ha pres els carrers per autodeterminar-se. P.C.

«Que ningú no es desanimi ni pensi que la independència no és possible si, malauradament, no s'aconsegueix per la via seguida des de l'any 2012, car al poble català li queda un altre camí cap a aquest objectiu»

Adiferència del Govern de la Generalitat, el poble català pot pactar amb la comunitat internacional l'organització d'una consulta efectiva d'autodeterminació que no sigui unilateral ni considerada com un afer intern espanyol. Després dels esforços i sacrificis esmerçats ja no hi pot renunciar. Però ho ha de fer el poble directament, com a titular que és del dret a l'autodeterminació en dret internacional. Ho pot fer si es dota d'òrgans propis d'elecció i de representació democràtica (un cens electoral d'inscripció voluntària i una cambra de representants) no regits per la constitució espanyola (la constitució del poble espanyol). I sense utilitzar, per a aquesta finalitat, els òrgans de l'autonomia de Catalunya, el parlament i el govern, que formen part del sistema jurídic polític intern de l'estat espanyol, en què el poble català esdevé 'la part del poble espanyol resident a Catalunya'. Però també és necessari que aquests òrgans autonòmics aconseguixin una forta majoria de vots i escons independentistes en les eleccions del 21 de desembre.

El missatge multitudinari d'optimisme ha ampliat molt i molt la base popular de l'independentisme

Hem participat i col·laborat de diferents maneres, públicament i en privat, en totes les accions del procés i amb els seus actors

Durant anys, he dit i he repetit 'que ningú no es desanimi ni pensi que la independència no és possible si, malauradament, no s'aconsegueix per la via seguida des de l'any 2012, car al poble català li queda un altre camí cap aquest objectiu'. Ho deia al final de les meves conferències o del parlament d'uns altres conferenciants sobre el procés seguit fins ara. I en articles d'opinió a diaris catalans, en què exposava les línies generals de l'esmentat camí estratègic alternatiu que em proposo resumir o recordar aquí.

Comprenc que el missatge multitudinari d'optimisme i de facilitat relativa, que deia que es podia accedir a l'estat català des de l'autonomia, ha ampliat molt i molt la base popular de l'independentisme i la confiança ha donat la capacitat de mobilització al poble català. Però al mateix temps, les propostes estratègiques concretes de l'Agència del Cens Nacional del Poble Català, des de l'any 2001, i del Pacte Nacional per a l'Autodeterminació, signat per les primeres entitats el 2010 i proposat als partits sobiranistes i a més entitats de la societat civil (el meu article 'Els Fets de Juliol i l'estratègia', al Punt Avui del 15 d'agost de 2001) no van ser acceptades ni tan sols com a pla B paral·lel, per si el procés des de les institucions autonòmiques punxava; es pensava, probablement, que no caldria, atesa la dinàmica que semblava que tenia el procés.

Malgrat les diferències d'estratègia, hem participat i col·laborat de diferents maneres, públicament i en privat, en totes les accions del procés i amb els seus actors, desitjant que assolissin els objectius que compartíem i que no abandonem ara.

Ara el nostre poble es troba en la situació a la qual l'ha portat el procés que ha seguit des del 2012. Però el dret del poble català a exercir l'autodeterminació resta intacte i en vigor. Hi té dret, no només moralment pels esforços de disponibilitat i mobilització esmerçats durant anys en aquest sentit i per l'heroica defensa de les urnes durant el referèndum de l'1-O, sinó també legalment perquè la Carta de les Nacions Unides i el dret internacional confereixen aquest dret inalienable a tots els pobles. Repeteixo que el poble català perd la condició de poble diferenciat, i, en conseqüència, perd el dret a l'autodeterminació si el vol exercir des del marc de les institucions catalanes autonòmiques de l'ordenament jurídic polític intern espanyol, mentre que, des de fora d'aquestes institucions, pot apel·lar a la comunitat internacional i ser reconegut com a poble, en el sentit de l'Article 1.2 de la Carta de les Nacions Unides, per exercir el dret a l'autodeterminació efectiva no unilateral a l'empara del dret internacional, plantejant un afer extern a l'ordenament espanyol.

Si qui llegeix té una mica més de paciència, transcriu uns extractes d'algunes bases jurídiques internacionals, que també figuren a la part expositiva del Pacte Nacional per a l'Autodeterminació:

‘Fomentar entre les nacions relacions d’amistat basades en el respecte del principi d’igualtat de drets dels pobles i del seu dret a l’autodeterminació...’

‘El poble sense estat pot haver perdut el seu territori o ser a punt de recuperar-lo’

—‘**Els propòsits** de les Nacions Unides són (...). Fomentar entre les nacions relacions d’amistat basades en el respecte del principi d’igualtat de drets dels pobles i del seu dret a l’autodeterminació...’ (Carta de les Nacions Unides. Art. 1.2)

—‘**[...] l’article 1.2** de la Carta aborda el problema vital de la pau afegint-hi el respecte a la igualtat dels pobles i al seu dret a l’autodeterminació, cosa que constitueix el segon propòsit de les Nacions Unides.’

—‘**[...] després** del compliment del dret a l’autodeterminació dels pobles colonials, sembla obrir-se una altra pàgina, la del dret a l’autodeterminació de la “segona generació”, que apunta al dret de secessió al si d’un estat, en nom de la recerca d’una identitat nacional reivindicada per un poble havent pertangut fins aleshores a una mateixa comunitat nacional d’estat.’ M. Bedjaoui, Jutge del Tribunal Internacional de Justícia. A ‘La Charte des Nations Unies, commentaire article par article’. Paris 1991.

—‘**[...] l’article 1.2**, així com l’article 55 de la Carta, es refereix bé als drets dels pobles i a llur igualtat. Un poble sense estat no té menys drets. Resta sobirà i posseeix drets al mateix títol que els altres, en una estricta igualtat. El poble sense estat pot haver perdut el seu territori o ser a punt de recuperar-lo. De fet, les dues nocions (principi d’igualtat i dret a l’autodeterminació) tenen un lligam molt estret.’ Kéba Mbaye, vice-president del Tribunal Internacional de Justícia. A l’obra citada.

—‘**[...] un gran mèrit** de les Nacions Unides és haver transformat progressivament un postulat polític i una norma programàtica que l’incorporava –l’article 1.2 de la Carta– en un dels principis jurídics fonamentals de la comunitat in-

Els grups
parlamentaris
sobiranistes
tindran la tasca
imprescindible
d'enfortir la nació
catalana

Tot això que s'ha
fet fins ara val, i
ha portat, d'una
manera o una
altra, avenços,
coneixements
i reconeixents
internacionals

ternacional, dotats de la força jurídica especial pròpia de Jus Cogens.' A. Cassese, Professor de Dret internacional, Institut universitari europeu. A l'obra citada.

Arran d'aquest marc jurídic que incorpora els pobles com a subjectes de dret internacional, si el catalans renunciem al nostre dret d'autodeterminació, voldria dir que no ens considerem un poble o nació o que renunciem a aquesta condició i als drets internacionals que ens dóna. Considero que el poble català, després de tot allò que ha fet durant anys i el primer d'octubre en particular, no pot renunciar ara al dret d'autodeterminació per decidir si vol un estat propi, pactat primerament amb la comunitat internacional.

A l'Agència del Cens Nacional del Poble Català ja hem començat, com vam fer l'agost de 2010, a reprendre contactes amb els partits sobiranistes (partits, no grups parlamentaris) que aleshores van acceptar de parlar-ne i amb uns altres de nous perquè participin en la nova etapa constituent, democràtica i directa del poble per ell mateix com a subjecte de dret internacional. Si ara s'accepta aquest pla, els grups parlamentaris sobiranistes tindran la tasca imprescindible d'enfortir la nació catalana (*nation building*) des de dins les institucions i veure com poden ajudar el poble català autoorganitzat en dret internacional.

El gran treball que han fet fins ara les forces del poble català, guiades principalment des de l'ANC i Òmnium Cultural, ha estat determinant, i és necessari que continuï en una orientació diferent. Tot desitjant i esperant que els seus dirigents, ara empresonats, siguin aviat posats en llibertat, hem contactat amb els dirigents actuals. Esperem que considerin que els fets ja han marcat, malauradament, el moment d'impulsar el pla B que sempre els hem proposat com a complementari. El primer full de ruta del 2012 de l'ANC, fins i tot, ja deia que, en casos d'impediment per part de l'estat espanyol 'es faran servir els procediments previstos per l'Agència del Cens Nacional del Poble Català'.

Si s'acorda ràpidament un pla pragmàtic com el que proposem, entre els partits sobiranistes i la societat civil, i es fa públic, pot tornar a donar credibilitat a la idea que la independència és possible per uns altres camins. I això pot donar més vots a les candidatures sobiranistes el 21-D, vots provinents de sectors que en el passat no es van posar al costat del procés perquè hi veien errors com els que s'han materialitzat. I les candidatures també haurien de parlar-ne en els seus programes, de la manera que puguin, i en la campanya electoral.

Tot això que s'ha fet fins ara val, i ha portat, d'una manera o una altra, avenços, coneixements i reconeixents internacionals per a continuar que ara ens han de servir per a donar al nostre poble una visió clara de futur. ■